

pravní instrukce čís. XIX. z roku 1882. Označuje jako dopravní službu veškerá opatření a výkony, jichž jest třeba, by byly pomocí udržování trati, železničního dozoru, služby a vozby železniční a služby v dílně osoby a věci bezpečně a včasné dopravovány, a obsahuje výkonná dopravní služba kromě dopravy v užším slova smyslu i udržování trati, železničního dozoru, službu u vozby a službu v dílně. Vyžaduje-li tedy zákon o ručení železnic, že nastala příhoda v dopravě, jest tomu požadavku úplně vyhověno, nastala-li příhoda při anebo ve příčině nějakého výkonu, spadajícího do dopravní služby. Že zařízení zábran jest zařízením souvisejícím s dopravní službou, nelze pochybovati a, přetrhne-li se drátové vedení sloužící k obsluhování zábran u přejezdu dráhy a visí-li se železničního tělesa do jízdni dráhy veřejné silnice vedoucí pod železničním mostem, jest to příhodou v dopravě, neboť uchyluje se to od pravidelného zařízení takového drátového vedení. Že tato příhoda sama o sobě jest také způsobitou přivoditi tělesné poranění, jest zřejmé, neboť ohrožuje v nemalé míře tělesnou bezpečnost obecnstva silnice používajícího. Námitkou, že poranění žalobcovo bylo způsobeno zaviněním šoféra, neuplatňuje žalovaná strana vyvíňovací důkaz § 2 zák. o ručení železnic, jak se mylně domnívá, nýbrž popírá, že úraz byl způsoben příhodou v dopravě, tedy popírá předpoklad § 1 zák. o ruč. žel. Tato námitka jest však vyvrácena tím, že nižší soudy zjistily příčinnou souvislost mezi příhodou v dopravě a úrazem po skutkové stránce. Toto zjištění nelze v dovolacím řízení již napadati. Je-li tu však případ § 1 zák. o ruč. žel., mohla se žalovaná strana osvoboditi od ručební povinnosti jen tím, že prokázala jeden z vyvíňovacích důkazů v § 2 cit. zák. uvedených, tedy v souzeném případě, že příhoda v dopravě, kterouž dlužno jako příčinu úrazu přesně rozlišovati od úrazu samého (důsledku příhody v dopravě), byla přivoděna neodvratitelným jednáním třetí osoby, za jejíž zavinění neručí, že tedy zavinil šofér, že drátové vedení sloužící k obsluhování zábran u přejezdu dráhy bylo přetřháno a viselo s tělesa dráhy do jízdni dráhy silnice. To žalovaná ani netvrdila, tím méně prokázala a veškeré vývody dovolání, jimiž se snaží prokázati, že se šofer mohl snad při větší péli a obezřetnosti vyvarovati úrazu jsou bezpředmětné.

Čís. 8544.

Činnost dětí spolupracujících v podniku (hospodářství) rodičů nezakládá o sobě smluvní poměr pracovní. Kdo jej tvrdí, jest povinen důkazem.

Předmětem darovací smlouvy mohou býti i služby. § 950 obč. zák. neplatí, pracuje-li syn beze mzdy v hospodářství svých rodičů.

§ 1295, druhý odstavec, obč. zák. v první větě předpokládá vědomost a vůli činiti škodu, v druhé větě zlomyslnost. Účel způsobiti škodu není zřejmým, ponechává-li otec zletilého syna ve svém hospodářství, ač tím třetí osoba trpí škodu.

Nezletilému žalobci byla k vydobytí výživného proti jeho manžel-skému otci Ervínu Sch-ovi povolena exekuce zabavením a příkázáním k vybrání dvou třetin mzdy, již měl Ervín Sch. jako pomocník v hospo-dářství u svého otce Adolfa Sch-a, a Adolfu Sch-ovi jako poddlužníku bylo zapovězeno plniti Ervínu Sch-ovi na zapravení zabavené pohledávky nebo na srážku z ní. Adolf Sch. sdělil exekučnímu soudu, že Ervín Sch. jest u něho doma, že nemá zaměstnání, že proto vypomáhá při hospo-dářství za byt a za stravu a že nemá platu. Žalobou, o niž tu jde, do-máhal se žalobce na Adolfu Sch-ovi zapravení splatného výživného ja-kož i určení, že vzdání se nároku Ervínem Sch-em proti žalovanému na zaplacení plné odměny v penězích měsíčně 474 Kč nad naturální odměnu 200 Kč jest proti žalobci bezúčinným. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o - l i c e žalobu zamítl, maje v podstatě za to, že mezi Ervínem Sch-em a žalovaným nebylo služebního poměru. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl, při čemž uvedl po právní stránce v d ů v o - d e c h : Jde o smlouvu služební, zaváže-li se dítě konati rodičům službu po určitou dobu. Zvláštností jest jen, že strany umluví po případě bez-platné konání služeb. Třebas plnoleté dítě jest povinno podporovati schudlé rodiče, není zavázáno k bezplatným službám pro rodiče ve způ-sobu služební smlouvy (Ehrenzweig, System 2/1, II. vyd. 1928, str. 480). Plnoletý syn, jenž koná služby v hospodářském podniku rodičů, za něž by obvykle dostal více, než skutečně pobírá, obdarovává rodiče. Je-li takovouto služební smlouvou třetí osoba ve své výživě zkrácena, může se domáhati na rodičích jakožto obdarovaných doplnění podle § 950 obč. zák. Odpůrčí právo připouští odporovati smlouvám služebním, směřujícím k tomu, by věřitelé byli poškozeni vzdáním se úplaty (srv. Ehrenzweig, Komentář k odpůrčímu řádu str. 55, 82, 120 pozn. 111, Pa-mětní spis k odpůrčímu řádu str. 44). Jsou splněny i právní předpoklady náhradního nároku podle § 1295, druhý odstavec, obč. zák. (srv. Ehren-zweig: System II/1). Podle platného práva nedostává se ovšem ochrany zákonné výživě proti dlužníkům k výdělku schopným, kteří své pracovní síly nevyužívají, by tak ušli vyživovací povinnosti (Ehrenzweig II/1 str. 36). Avšak otec dítěte, jenž pracuje u žalovaného bezplatně nebo dává si platiti méně, než jest v místě obvyklým a tím poškozuje zákonný nárok dítěte na výživu, jedná proti dobrým mravům právě tak, jako zaměstna-vatel, jež vědomě přijímá tyto služby za takových podmínek.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvola-címu soudu k dalšímu případnému jednání a k novému rozhodnutí.

D ů v o d y:

Nelze odvolací soud ušetřiti výtky, že se vyčerpává ve všeobecných právních úvahách, aniž zaujal určitého stanoviska ke skutkovým před-pokladům, zjištěním a právním důvodům prvního soudu. Poukaz na lite-raturu nemůže, nehledíc k jeho povšečnosti, nahraditi nedostatek vlast-ního odůvodnění, zvláště když není jisto, že citovaná literatura jest prv-

nímu soudu přístupna. Také příkaz, by první soud provedl četné, ale opět jen zcela všeobecně označené důkazy, není vzhledem k tomu, že byla provedena již celá řada důkazů o okolnostech, které jsou podle odvolacího soudu závažné pro právní posouzení sporu, a odvolací soud měl právo je samostatně zhodnotiti, kde mu zjištění prvního soudu nedostačovala, odchýlným právním nazíráním dostatečně odůvodněn. Mimo to nelze souhlasiti ani s právními zásadami, podle nichž chce odvolací soud, aby spor byl posouzen. Rozhodnutí o všech žalobních nárocích závisí na správnosti skutkového předpokladu prvního soudu, o němž se odvolací soud nevyslovil, že se nemanželský otec žalujícího dítěte Erwin Sch. zdržuje v domácnosti svého otce, žalovaného Adolfa Sch., a pracuje v jeho rolnickém hospodářství jako člen jeho rodiny, aniž s ním ujednal smlouvu o svých služebních povinnostech, neb o příslušející mu úplatě. Může ovšem i syn s otcem ujednat smlouvu služební a smluviti s ním buď určitou mzdu, buď úplnou nebo částečnou bezúplatnost služeb, ale pokrevný jejich svazek, stálý rodinný styk a mravní závazek úcty a vděčnosti syna k otci nedopouštějí, by služební smlouva byla předpokládána.

I pro obor soukromého práva platí pravidlo poslední věty § 2 (1) zákona o pojištění zaměstnanců čís. 221/1924 v doslovu novely čís. 184/1928, že činnost dětí spolupracujících v podniku (hospodářství) rodičů nezakládá sama o sobě smluvní poměr pracovní. Kdo jej tvrdí, jest povinen důkazem, jinak nutno poměr jejich posuzovati nikoliv s hlediska služební smlouvy, nýbrž rodinného poměru. Není-li mezi žalovaným a jeho synem smlouvy o konání služeb a prací, není žádný ze žalobních důvodů po právu. Žalovaný nemůže býti odsouzen k zaplacení mzdy, jež byla k uhrazení pohledávky na výživném pro žalobce zabavena a přikázána k vybrání, neboť dlužník Erwin Sch. nemá proti němu nároku na placení mzdy. Vzdání se Erwina Sch.-a přiměřené úplaty za služby v otcově hospodářství nemůže býti prohlášeno podle odpůrčího řádu proti žalobci za bezúčinné, neboť Erwin Sch. nemohl se vzdáti právního nároku, kterého neměl. Není tu nároku proti žalovanému podle § 950 obč. zák., by ze svého obdarování živil žalobce, pokud jeho syn nemůže pro nedostatek úplaty za konané služby této své zákonné povinnosti vyhověti. Obdarování ve smyslu § 950 obč. zák. jest rozeznávati od obohacení. Spor o to, zda předmětem darovací smlouvy mohou býti i služby, jest sice řešiti kladně, neboť § 303 obč. zák. uznává výslovně i služby za věci a podle § 938 obč. zák. mohou býti předmětem darování věci bez jakéhokoliv obmezení, tedy i bez obmezení na věci hmotné a na práva. Že se tu užívá výrazu »bezúplatně přenechati věci«, ač služby se nepřenechávají, nýbrž konají, nemůže býti při stručném vyjadřování se občanského zákonníka a při nedostatku všeobecného výrazu, který by zahrnoval v sobě jak přenechání hmotných věcí a práv, tak konání služeb, pokládáno za rozhodující pro právní výklad, zvláště když není rozumného důvodu, proč by služby a práce mohly býti předmětem smluv úplatných, ale nemohly býti předmětem smluv darovacích. Není však darováním a nelze mluvíti o obdarovaném ve smyslu § 950 obč. zák., nebyly-li služby konány v úmyslu darovacím (animo donandi),

nýbrž v úmyslu jiném, v souzeném případě podle skutkového předpokladu prvního soudu synem v otcově hospodářství za účelem obživy rodiny. V takovém případě nelze mluvit ani o částečném darování, neboť mravní poměr členů rodiny, žijících ve společné domácnosti a v ustavičném styku, a odkázaných na vzájemnou podporu, nepřipouští, by byla srovnávána hodnota prací konaných jednotlivými členy rodiny v rodinném hospodářství s hodnotou toho, co jim rodina k obživě poskytuje. Posléze nemůže býti žalující straně přiznán v případě, že syn žalovaného jest činným v jeho hospodářství jen jako člen rodiny, ani nárok na náhradu škody. Stranou může býti ponechána podmínka příčinné souvislosti mezi jednáním zavazujícím k náhradě škody a vzniklou škodou, o níž ani první ani odvolací soud neuvažovaly, ač by náhrada škody nemohla býti přisouzena, kdyby nebylo prokázáno, že po vykazání Erwina Sch-a z otcovského domu stalo by se výživné na něm vydobyitelným. Pouhá možnost by nestačila k odsouzení žalovaného. Stranou budiž ponechán také důvod, z kterého první soud zamítl nárok na náhradu škody, že žalovaný dal, nabídnuv 3000 Kč k vyrovnání synových závazků, na jevo, že nejedná v úmyslu způsobiti žalující straně škodu, neboť odvolací soud se touto nabídkou nezabýval ani po stránce právní, ani skutkové. Avšak v tom, že žalovaný trpěl, by jeho syn setrval i po zletilosti v jeho domě, a že ho zaměstnával ve svém hospodářství, není ničím, co by se přičilo dobrým mravům, a činilo žalovaného zodpovědným podle druhé věty § 1295 druhý odstavec obč. zák. za škody, jež tím vznikly pro třetí osoby. Také pouhý úmysl, k němuž podle § 1294 obč. zák. dostačuje vědomost škodlivých následků jednání a vůle, by nastaly, může sice z jednání, které o sobě jest nezavadným, učiniti jednání odporující dobrým mravům, ale žalovaný, jenž syna podržel ve svém hospodářství, vykonává své právo, mohl by býti odsouzen k náhradě škody jenom, kdyby z okolností zřejmých, bez jakékoliv pochybnosti, plynula jeho zloumy. Jest nepopíratelnou kolise mezi mravní povinností otcovou, poskytnouti synovi útulek ve svém domě, a mezi zájmem žalující strany, by žalobce syna vykázal a tím ho donutil živiti se u cizích lidí za mzdu podrobenou exekuci. Pro tuto kolisi nemůže býti pokládáno za zřejmý účel jednání žalovaného, by žalující strana utrpěla škodu, a nárok na náhradu škody nemůže býti uznán po právu.

Čís. 8545.

Ručení za škodu z provozu silostrojů (zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.).

Silniční parní válec není silostrojem ve smyslu § 1.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1928, Rv II 337/28.)

Žalobcův automobil srazil se s neosvětleným parním válcem žalované okresní silniční konkurence, při čemž byl automobil poškozen a